כל השנה. כדאמרן לעיל [קו.] עד יום רביעי: **פירזומא.** שכר שעורים בלשון לע"ז ברוי"ש: **ופאיני.** שכר תאנים: **ושכר תותים: שיכרא.** שכר תמרים: **בר סליסר מגני.** שנתנו מים על התמרים ואחר שזבו נתן על תמרים אחרים וכן הביא תמרים עד י"ג פעמים: **מייסרן ומפיים.** מלערין (ג) ובשעת שתיה מפייסין הן כלומר טובים הן וראוי לומר עליהן קידוש והבדלה: **אדור ברכים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת הפשתן: **שרי ליה אכא.** התחלת לעשות שכר ולהשתכר בו (ג) מערב לכך הוא יפה בעיניך ומקדש אתה עליו: **כוס של ברכה.** ברהמ"ז: **מטעמא יין בכל שהוא.** אותה טעימה שאמרו המברך צריך שיטעום (ד) בכל שהוא: **מנחה גדולה.** (ו) משבע שעות ומחצה ולמעלה זמן הקרבת תמיד כשאתה בא להקדימו: **ומשום פסח.** שמא ישב בסעודה וימנע ויפשע מעשות פסח:

מו

רש"ם

כל השנה כולה. כדאמרן לעיל(ה) עד יום רביעי. והכי קי"ל כרבא דאמר טעם מקדש ואם שכח ולא קידש מקדש למחר כל היום כולו וכן טעם מבדיל ואם לא הבדיל מבדיל והולך עד יום רביעי: **וכא טווס.** לן מעונה אלא אכל וקרא הוא בדניאל (ו): **אמר מדינה.** אין יין אחר בעיר הזאת כי אם שכר הלכך מבדילין בו וכן הלכה. אבל מים לא איקרו חמר מדינה ואין מבדילין על המים אפילו היכא דליכא שכר ויין: **שמעא מינה אלא.** ג' דברים בסידרי הבדלה. ואף על גב דשמעינן מינה דמבדילין על חמר מדינה אע"פ שאינו יין לא חשיב דלא אייתי אלא בסדר הבדלה אי נמי מילתא דפשיטא הוא דכיון דאין יין אחר בעיר טוב לו שיבדיל על השכר משלא יבדיל כלל: **מהו לקדושי אשכרא.** במקום שאין יין: **פירזומא.** שכר שעורין: **ופאיני.** שכר תאנים: **ואסני.** שעושין שכר מפרי סנה כגון תותין. והללו חשובין יותר מסתם שכר שלהם שהיה של תמרים: **אבל אבדולי מבדלינן.** אליבא דרב: **סליסר מגני.** שנתן המים על תמרים ואח"כ נותן על התמרים אחרים וכן הביא עד שלש עשרה פעמים. ומגני גרסה שהוא לשון אשר מגן עליך בידך (בראשית יד) ומתרגמינן ומסר והוא לשון מסר כך השיכרא היה כותש ג"כ ומשרי(ז) התמרים חדשים שלש עשרה פעמים: **לעריה.** שלשול. דתמרים משלשלין כדאמרי' בכתובות (דף י:): **מייסרן ומפיים.** בתמיה. וכי מי שמלער ראוי הוא לפיים ולרלות להקב"ה ולומר עליו קידוש: **אדור ברכים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת פשתן: **פיהוי שקיוסיה שיכרא.** עני היה שלא יוכל לקנות יין מדה כנגד מדה: **מקדש אשיכרא.** ואע"פ שהיה יין בעירו. וטעמו משום דחביב ליה כדאמר לעיל [קו:] זימנין דחביבא ליה ריפתא מקדש אריפתא: **שרי ליה אכא.** התחיל לעשות שכר ולהשתכר בו ויפה בעינך ומקדש אתה עליו: **ואין מברכין.** ברכת המזון כדמפרש לקמן: **כוס של ברכה.** ברכת המזון: **ה"מ דלא קבע עליה אבל קבע עליה ליה לן בה** לא גרסינן כלל: **מטעמא יין לכל שהוא.** אותה טעימה שאמרו המברך צריך שיטעום אותה מי בכל שהוא: **וטעם מלא לוגמא יצא ואם לאו לא יצא.** והכי הילכתא. והוא שלא טעם אחד מכל המסובין אבל טעם אחד מהם יצאו כולן ידי חובתן ואע"פ שלא טעמו: **אמר רב נחמן בר יצחק אגא תניגא לה.** להיא מתניתא משמיה דרב גידל (דמנרש) אבל איני מזכיר מי הוא שמא גידול בר מנשיא או גידול דמן גרש: **מנחה גדולה.** משש שעות ומחצה ולמעלה דהיינו זמן עשיית תמיד הערב כשאתה בא להקדימו כגון בערב הפסח אחל להיות בערב שבת שנשחט בשש ומחצה והפסח אחריו כדאמרינן בתמיד נשחט (לעיל דף נח.): **ומשום פסח.** שמא ישב בסעודה ויפשע מעשות פסח:

מו

אמר רבא הילכתא טעם מקדש. וכן הלכה: **אמימר מתני לה כו'.** בסוף מילתיה גרסינן מבדיל והולך כל היום כולו דאי לאו הכי היינו לישנא קמא והלכה כליסנא קמא דמבדיל עד רביעי בשבת כדאמר רבי חייא לעיל ובתשעה באב שחל להיות במוצ"ש נמי רגילין להבדיל אחר התענית וכן בסדר דרב עמרם: **ושמע מינה מבדיל כל השבת כולה.** לא שמעינן מינה אלא כל היום אלא נקט הכי משום דהלכה כן:

אדור ברכים כו'. דקסבר דברכים אין לו הפרה ואין הלכה כן אלא דוקא על דעת רבים אין לו הפרה ובמקוס אחר מפורש (גיטין דף לו.): **אם טעם מלא לוגמא יצא.** א וכדמפרש ביומא (דף פ.) כל שאילו מסלקו לגד אחד יראה כמלא לוגמיו והוי פחות מרביעית כדאמרינן התם אבל אלא לוגמיו אמרינן התם דהוי יותר מרביעית ב ורואה שהוא רוב רביעית דאמרינן לקמן והוא דשתה רובא דכסא ודוקא לאדם בינוני אבל לעוג מלך הבשן בעי טפי כדאמרינן התם מ):

ג) **סמוך למנחה.** תימה אמאי קרי ליה מנחה דאי משום דמנחה היתה קריבה בין הערבים הלא גם בשחר קריבה מנחת חביתין ומנחת תמיד וי"ל בשחר יש שם אחר תפלת שחרית ועוד דאמרינן בפרק קמא דברכות (דף ו:) הוי זהיר בתפלת מנחה שאף אליהו לא נענה אלא בתפלת מנחה ושמא בשעת הקרבת מנחה נענה ולכך קרי ליה תפלת מנחה שאז היה שעת רצון מ):

ד) **ואתי** אמר רבא הילכתא טעם מקדש ו) וטעם מבדיל ומי שלא קידש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו עד מוצאי שבת ז) מי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך כל השבת כולו ז) אמימר פתח לה להא שמעתא דרבא בהאי לישנא אמר רבא הילכתא טעם מקדש טעם מבדיל מי שלא קידש בע"ש מקדש והולך כל היום כולו מי שלא הבדיל במוצ"ש מבדיל והולך כל היום כולו אמרי ליה ז) מר ינוקא ומר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי זימנא חדא איקלע ח) אמימר לאתרין ולא הוה לן חמרא אייתינא ליה שיכרא ולא אבדיל ובת טוות למחר טרחנא ואייתינא ליה חמרא ואבדיל וטעים מידי לשנה תו איקלע לאתרין לא הוה לן חמרא אייתינא שיכרא אמר אי הכי א חמר מדינה הוא אבדיל וטעים מידי שמע מינה תלת ש"מ ט) המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס ושמע מינה אסור לו לאדם ז) שיאכל קודם שיבדיל ושמע מינה מי שלא הבדיל במוצ"ש מבדיל והולך כל השבת כולו בעא מיניה (א) רב הונא מרב חסדא מהו לקדושי אשיכרא אמר השתא ומה פירזומא ותאיני ואסני דבעאי מיניה מרב ורב מר' חייא ורבי חייא מרבי ולא פשט ליה שיכרא מיבעיא סבור מינה קדושי הוא דלא מקדשינן עילויה אבל אבדולי מבדלינן אמר להו רב חסדא הכי אמר רב כשם שאין מקדשין עליו כך אין מבדילין עליו איתמר נמי אמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל כשם שאין מקדשין עליו כך אין מבדילין עליו לוי שדר ליה לר' שיכרא בר תליסר מגני טעמיה הוה בסים טובא אמר כגון זה ראוי לקדש עליו ולומר עליו כל שירות ותושבחות שבעולם בליליא צעריה אמר ט) מיסרן ומפיים אמר רב יוסף אדור ברכים דלא אישתי שיכרא אמר רבא אישתי מי זוריון ולא אישתי שיכרא ואמר רבא תיהוי שקיותיה שיכרא מאן דמקדש אשיכרא רב אשכחיה רב הונא דקדיש אשיכרא אמר ליה שרי אבא למיקני איסתירי משיכרא ת"ר אין מקדשין אלא על היין ואין מברכין אלא על היין אטו אשיכרא ואמיא מי לא מברכין עליהו שהכל נהיה בדברו אמר אביי הכי קאמר ב אין אומרים הבא כוס של ברכה לברך אלא על היין ת"ר אין מקדשין על השכר משום ר' אלעזר בר רבי שמעון אמרו מקדשין מטעימת יין כל שהוא ר' יוסי בר יהודה אומר מלא לוגמא אמר רב הונא אמר רב וכן תני רב גידל דמן גרש ט) ג המקדש וטעם מלא לוגמא יצא ואם לאו לא יצא אמר רב נחמן בר יצחק אגא תנינא לה לא גידול בר מנשיא ולא גידול בר מניומי אלא גידול סתמא למאי נפקא מינה למירמא דידי' אדידיה: סמוך למנחה: איבעיא להו סמוך למנחה גדולה תנן או דילמא סמוך למנחה קטנה תנן סמוך למנחה גדולה תנן ומשום פסח דילמא אתי למימשך ואתי

רלוי הוא לפיים ולרלות להקב"ה ולומר עליו קידוש: **אדור ברכים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת פשתן: **פיהוי שקיוסיה שיכרא.** עני היה שלא יוכל לקנות יין מדה כנגד מדה: **מקדש אשיכרא.** ואע"פ שהיה יין בעירו. וטעמו משום דחביב ליה כדאמר לעיל [קו:] זימנין דחביבא ליה ריפתא מקדש אריפתא: **שרי ליה אכא.** התחיל לעשות שכר ולהשתכר בו ויפה בעינך ומקדש אתה עליו: **ואין מברכין.** ברכת המזון כדמפרש לקמן: **כוס של ברכה.** ברכת המזון: **ה"מ דלא קבע עליה אבל קבע עליה ליה לן בה** לא גרסינן כלל: **מטעמא יין לכל שהוא.** אותה טעימה שאמרו המברך צריך שיטעום אותה: **וטעם מלא לוגמא יצא ואם לאו לא יצא.** והכי הילכתא. והוא שלא טעם אחד מכל המסובין אבל טעם אחד מהם יצאו כולן ידי חובתן ואע"פ שלא טעמו: **אמר רב נחמן בר יצחק אגא תנינא לה.** להיא מתניתא משמיה דרב גידל (דמנרש) אבל איני מזכיר מי הוא שמא גידול בר מנשיא או גידול דמן גרש: **מנחה גדולה.** משש שעות ומחצה ולמעלה דהיינו זמן עשיית תמיד הערב כשאתה בא להקדימו כגון בערב הפסח אחל להיות בערב שבת שנשחט בשש ומחצה והפסח אחריו כדאמרינן בתמיד נשחט (לעיל דף נח.): **ומשום פסח.** שמא ישב בסעודה ויפשע מעשות פסח:

מו

הגהות הב"ח

(ה) גב' בעי מיניה רב חסדא מרב הונא מהו לקדושי אשיכרא כ"ל: (ב) רש"י ד"ה מייסרן ומפיים מלערין הן אבל בשעת שתיה: (ג) שם ד"ה שרי וכו' ולהשתכר בו לך כ"ל ותיבת מערב נמחק: (ד) שם ד"ה מטעמא וכו' שיטעום די בכל שהוא:

לעזי רש"י

ברוי"ש [בריי"ש]. שֶׁכַר שְׁעוֹרִים (מין בירה).

מוסף רש"י

מר ינוקא ומר קשישא. שני בנים היו לרב חסדא ושם שניהם שוין, אלא שהגדול קורין לו מר קשישא ולצעיר קורין לו מר ינוקא (כתובות פט: ועי' תוס' ב"ב ז: ד"ה מר).

מוסף תוספות

א. ומלא לוגמיו דאמרינן הכא ע"כ לאו דוקא, אלא כדי שיסלקנו לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו. מי' סל"ן. ב. ואי אפשר שהרי בכל הכוס אין צריך שיהא בו אלא רביעית. סס.

רבינו חננאל

אמר רבה הלכתא טעם מקדש טעם מבדיל, ומי שלא קדש בערב שבת מקדש והולך כל היום. ומי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל כל היום כמרימר דמתני להא שמעתא דרבא ליומיה. פי' **ובת טוות,** לן אותה הלילה בלא אכילה. פי' חמר מדינה, יין ששותין בני המדינה כלה והוא יינם ואין להם זולתו. **שכרא בת תליסר מאני.** פי' שכר מסונן בשלש עשרה מסננות. כלומר הורק מכלי אל כלי. מיסרן ומפיים. פי' מסיר הדעת, כמו המסית שבא (בדבריו) [בדברים] רכין, והוא מתוק ומפתה בני אדם לשתותו ואחר [כך] מצערו מלשון המפיס מורסא בשבת. **רבה בר בר חנה מקדש אשכרא** במס' נזיר בתחלתו הריני נזיר מן החרצנים כו'. ור' שמעון נמי הכתיב מיין ושכר יזיר, ההוא מבעי ליה לאסור יין מצוה כיין הרשות, יין מצוה קידושא ואבדלתא, הרי הוא מושבע עליהן מהר סיני. אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חלה אשבועה, ורבנן הכתיב מכל, ההוא לאסור יין מצוה כיין הרשות ג). ירושלמי בשבועות פ"ג שבועה שלא אוכל מצה בלילי הפסח לוקה ואוכל מצה בפסח, שבועה שלא אשב בצל, אסור לישב בצל סוכה, שבועה שלא אשב בצל סוכה, לוקה וישב בצל סוכה. **כתוב** בספרי דבי רב מיין ושכר יזיר לעשות יין מצוה כיין רשות. ת"ר אין אומרין הבא כוס לברך אלא על היין. ואסיקנא לא אמרן אלא דלא קביע סעודתיה עילויה אבל קבע לית לן בה. ת"ר אין מקדשין על השכר משום ר' שמעון אמרו מקדשין וטעימת יין כל שהוא. ר' יוסי אומר מלא לוגמיו. וכן תאני גידול המקדש וטעם מלא לוגמיו יצא ואם לאו לא יצא.

ג) [לפנינו סס נמיר (ד' ד') הגי' וכנגן נמי הא ניבני ליה לאסור יין מצוה כיין רשות ל"כ לימא קלא מיין מצוה ושכר ס"מ תרתי ע"כ וגי' רבינו אינו מובן ול"ע.]